

EXPORTWAARDE
VAN
NEDERLANDSE
POPULAIRE
MUZIEK

2012

buma·cultuur

Onderzoeksrapport
uitgevoerd voor **Buma Cultuur**
door:
Perfect & More BV
Postbus 2100
1200 CC Hilversum

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

buma·cultuur

Datum: 18 januari 2014
Presentatie: EuroSonic Noorderslag Groningen

Onderzoekers: Sieb Kroeske (dataverzameling, rapportage),
Joke Fictoor (rapportage)
Aantal pagina's: 35
Opdrachtgever: Buma Cultuur
Projectnaam: Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek

© 2014 Perfect & More BV in opdracht van Buma Cultuur, Hilversum.
Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder uitdrukkelijke toestemming van Buma Cultuur.
Het ter inzage geven van dit rapport aan direct belanghebbenden is toegestaan.

No part of this document may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of Buma Cultuur.

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

INHOUDSOPGAVE:

Samenvatting	4
1. OPDRACHT	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 De opdrachtgever	7
1.3 Opdrachtformulering en onderzoeksdoelen	7
1.4 Afbakening	8
1.5 De opdrachtnemer	9
1.6 Methodologie	10
2. ONDERZOEK	12
2.1 Export van de Nederlandse populaire muziek	12
2.1.1 De Nederlandse dance export	15
2.1.2 De Nederlandse populair klassieke export	18
2.1.3 De Nederlandse punk-metal-rock export	18
2.1.4 Export van Nederlandse muziek in overige genres	18
2.2 Marktwerking	18
2.3 BUMA/ Stemra	22
2.4 Meest bezochte landen	24
3. ONDERZOEKSRESULTAAT EN CONCLUSIES	26
3.1 Meetinstrument	26
3.2 Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek	28
3.3 Nawoord	34
Literatuur	35

SAMENVATTING

De exportwaarde van Nederlandse populaire muziek is voor het achtste achtereenvolgende jaar gestegen. In 2012 met maar liefst 31% procent in vergelijking tot 2011 (tabel 13 en 14). Kijken we terug naar het eerste jaar van dit onderzoek dan is die toename maar liefst 100 miljoen euro sinds 2004. En sinds 2009 een verdubbeling.

Op het gebied van dance blijft Nederland tot de absolute top behoren met dj/artiesten als Tiësto, Armin van Buuren, Hardwell, Afrojack, Chuckie, Laidback Luke, Dash Berlin, Fedde Le Grand, Sidney Samson, Sander van Doorn, R3Hab, Bingo Players, Nicky Romero, Sunnery James & Ryan Marciano, Ferry Corsten. Door de enorme groei en brede ontwikkeling van EDC, Electronic Dance Music, in de VS is ook met name de hardstyle muziek daar enorm aan populariteit aan het toenemen. Vaandeldragers vanuit Nederland zijn Headhunterz, Showtek. Bij de dance lopen DJ's voorop in de ontwikkeling van social media, verdienen geld eerder met optredens dan met de verkoop van muziek, hun muziek is eerder vrij toegankelijk en beschikbaar. De DJ ontwikkelt zich daarnaast ook steeds meer als een artiest met een complete show. In veel publicaties wordt duidelijk gesteld dat de EDM (dance) de nieuwe rock n roll is.

Met populair-klassiek staat nog steeds André Rieu hoog genoteerd, echter ook in 2012 heeft hij vanwege ziekte in het voorjaar het rustiger aan moeten doen en zijn 30 concerten afgezegd in Frankrijk, Duitsland, Denemarken en Zwitserland. Daar staat tegenover dat hij een record aantal van 30 concerten heeft gegeven in het Ginasio do Ibirapuera (11.000 seats) in Sao Paulo, Brazilië tussen 29 mei en 16 september. December 2012 zijn de grote stappen gezet in Groot Brittannië en Ierland met 13 concerten deels in de arena's. Sindsdien staan gemiddeld 8 tot 10 albums van André in de Engelse Klassieke Top 40. Oktober 2012 wint hij ook de prestigieuze Britse muziekprijs, de Classic Brit Award 2012. Het album 'Magic of the movies' is het best verkochte klassieke album van 2012 in GB.

Binnen het pop-rock-metal segment zijn vooral Epica (metal), The Ex (punk rock), Born From Pain (hardcore punk), Jaya The Cat (pop, ska), I Am Oak (indie pop) en Antillectual (punk rock) en Black Atlantic (indie rock) zichtbaar.

In totaal zijn meer dan 957 Nederlandse acts in grote of enige mate actief geweest in het buitenland in 2012. De toename van optredens met name in de dance was in 2011 al behoorlijk zichtbaar, in 2012 is dat nog nadrukkelijker het geval. Vooral in de VS mede door de almaar toenemende populariteit van EDM (Electronic Dance Music). Dit heeft wederom flink bijgedragen aan de toename van de exportwaarde. Optredens zijn in 2012 gestegen met ruim 30 procent ten opzichte van 2011 (tabel 12, 13 en 17).

De waarde die de Nederlandse muziekexport toevoegt aan de Nederlandse economie bedraagt in 2012 naar schatting € 130.95 miljoen (tabel 1). Bijna 67 procent daarvan komt voor rekening van de dance-muziek (EDM). Dat is het resultaat van het onderzoek dat Perfect & More BV heeft uitgevoerd naar de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek in 2012. Het gaat om jaarlijks onderzoek in opdracht van Buma Cultuur.

Het bedrag van € 130.95 miljoen verwijst naar de opbrengsten van de exploitatie van Nederlandse muziek in het buitenland na aftrek van gemaakte kosten maar inclusief salarissen, winst en belasting.

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

Rechten	2012	%
Buma	10.92	8.34%
Stemra	4.19	3.19%
Sena	<u>2.36</u>	<u>1.02%</u>
Subtotaal	17.47	13.34%
Opnamen	2012	
Dance labels	5.56	4.25%
Majors	1.15	0.88%
Indies	1.99	1.52%
Buit. signings	<u>0.85</u>	<u>0.64%</u>
Subtotaal	9.55	7.29%
Optredens	2012	
Dance/EDM	87.65	66.93%
Overig	<u>16.28</u>	<u>12.43%</u>
Subtotaal	103.93	79.37%
Totaal	130.95	100%

Tabel 1: Overzicht van de waarde in miljoenen € en % door de Nederlandse muziekexport in 2012

Van de Nederlandse muziekexport is ongeveer 13.34 procent afkomstig uit auteursrecht en naburige rechten (€ 17,47 miljoen), 7.29 procent komt van de exploitatie van opnamen van Nederlandse artiesten in het buitenland (€ 9,55 miljoen) en 79.37 procent van optredens van Nederlandse artiesten over de grens (€ 103.93 miljoen). Vergelijken we deze bedragen met het voorgaande jaar (tabel 13, 14 en 15) dan zien we behalve de totale stijging, ook een groei in alle segmenten. Dat wil zeggen een enorme groei bij *optredens* en een lichte stijging bij *rechten* en *opnamen*.

Het aantal dance-optredens is wederom de grootste stijger, terwijl de categorie 'overig' een lichte stijging laat zien. Het segment optredens als geheel is sinds 2005 nog steeds substantieel aan het groeien.

We gaan dit jaar ook in op veelbezochte specifieke locaties in 2012 voor zowel EDM/dance, Hardstyle/core en Pop-rock-indie (tabel 7).

De top drie van landen waar door het totale bestand van 957 acts het meest wordt opgetreden in 2011 is: #1 Verenigde Staten, #2 Duitsland, #3 Spanje (Ibiza), gevolgd door Groot-Brittannië, Frankrijk en België.

Bij de inkomsten van BUMA en Stemra is en blijft Duitsland de #1 met ruim 17% van de inkomsten. Op de tweede plaats gevolgd door Groot-Brittannië (dat was in 2011 België) met ruim 14%, verder zijn België (14%) en Frankrijk (bijna 10%) grotere spelers (zie tabel 10). Net als in 2011 is de Verenigde Staten (ruim 7%) in opkomst.

Vergelijkingen met exportcijfers van andere landen die onderzoek doen naar de exportwaarde van populaire muziek is niet mogelijk omdat daar andere methoden en definities worden gebruikt of omdat er in het geheel geen onderzoek naar wordt gedaan. Een vergelijking met andere kunstsectoren of andere exportindustrieën vallen buiten de scope van dit project.

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

In dit jaarlijkse onderzoek is gekozen voor het meten van de toegevoegde waarde die wordt gerealiseerd met de export van de muziek (rechten, opnamen en optredens). Hiermee wordt de exportwaarde van aan muziekexploitatie gerelateerde bedrijven niet meegerekend. In dit onderzoek gaat het om de direct gerelateerde zaken met betrekking tot de muziek.

Tijdens de uitvoering van de meting blijkt dat veel gegevens door partijen met moeite of maar deels worden verstrekt voor onderzoek. De informatie van instanties als BUMA, Stemra en SENA zijn wel exact en betrouwbaar. De exportwaarde van opnamen en optredens is minder betrouwbaar. De diverse sociale media en platforms bieden echter de kans om elke artiest nauwlettend gade te slaan wat betreft de muzikale activiteiten. Om die betrouwbaarheidsfactor te verkrijgen is een bijna dagelijkse waakzaamheid noodzakelijk. Mede ook door het inmiddels al vele jaren volgen van de data en het opbouwen van relaties met partijen wordt de betrouwbaarheidsfactor jaarlijks nauwkeuriger. Dit alles leidt ertoe dat de genoemde waarden in dit rapport over 2012 van € 130.95 miljoen het karakter hebben van een goed gefundeerde schatting.

Het onderzoeksrapport behandelt iedere keer niet het afgelopen jaar maar het daaraan voorafgaande jaar. In tabel 2 is de groei te zien van optredens van de afgelopen jaren evenals het sterk toenemend aantal registraties. De belangstelling voor met name club-dj's vanuit Nederland is nog steeds sterk groeiend. Tweederde van de registraties is DJ.

OPTREDENS	2012	2011	2010	2009
957 registraties in 2012	14433			
728 registraties in 2011		12853		
506 registraties in 2010			10405	
373 registraties in 2009				7542

Tabel 2: Overzicht totaal aantal optredens 2012 in vergelijking met de voorgaande jaren

1. OPDRACHT

1.1 Aanleiding

In 2006 verschijnt het TNO-rapport *Exportwaarde van Nederlandse populaire muziek* over 2004 (publicatie mei 2006 Rutten & Hoogendoorn). Dit onderzoek, in opdracht van Buma Cultuur, krijgt voor 2005 geen vervolg. In 2007 vragen toenmalig onderzoeker Paul Rutten en Buma Cultuur aan Perfect & More BV om het onderzoek te continueren. Perfect & More BV richt in 2007 haar onderzoek naar de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek op 2006 maar doet er tegelijk al het mogelijke aan om alsnog 2005 in kaart te brengen. Vanaf 2008 wordt steeds het voorgaande jaar onderzocht.

Omdat de onderzoeksgegevens pas een jaar na het onderzoeksjaar definitief zijn, maar er toch behoefte is om ook het zojuist afgesloten jaar te vergelijken, wordt vanaf onderzoeksjaar 2011 (over 2010) een schatting gegeven voor het zojuist beëindigde kalenderjaar (in dit rapport 2013 zie tabel 2) voor het segment *optredens*. Omdat een deel van de definitieve gegevens pas maanden later voor handen zijn, is een dergelijke schatting voor *rechten* en *opnames* door ons niet te maken.

Dit rapport is gepresenteerd op Eurosonic-Noorderslag op 18 januari 2014.

1.2 De opdrachtgever

Buma Cultuur bestaat sinds 1962 en houdt zich bezig met de ondersteuning en promotie van de Nederlandse lichte muziek in binnen- en buitenland. Daartoe wordt ze met name in staat gesteld door de auteursrechtorganisatie BUMA die in Nederland verantwoordelijk is voor incasso en repartitie van openbare uitvoeringsrechten. Buma Cultuur voert in samenwerking met partners in binnen- en buitenland een groot aantal projecten uit die Nederlandse muziek ten goede komen.

Een belangrijke component van de promotieactiviteiten van Buma Cultuur is gericht op het buitenland. Een succesvolle promotie van Nederlandse lichte muziek in het buitenland komt ten goede aan Nederlandse auteurs, uitgevers, uitvoerende artiesten en producenten. De belangrijkste financier is auteursrechtenorganisatie BUMA.

BUMA is verantwoordelijk voor de incasso en verdeling van openbare uitvoeringsrechten in Nederland en zorgt, door haar contacten en contracten met buitenlandse zusterorganisaties, dat Nederlandse rechthebbenden de vergoedingen ontvangen van het gebruik van hun werken in het buitenland.

1.3 Opdrachtformulering en onderzoeksdoelen

Probleemstelling:

Om meer zicht te krijgen op de context en Ausgangssituatie van de buitenlandse promotieactiviteiten en op de resultaten er van en om haar beleid daarop te kunnen sturen, heeft Buma Cultuur behoefte aan betrouwbare informatie over de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek die periodiek en continue wordt uitgevoerd.

Daarom neemt ze in 2005 het initiatief tot onderzoek naar de exportwaarde van Nederlandse popmuziek (over 2004). Toen door TNO, die een basis legt voor een periodiek te herhalen meting. Het vervolgonderzoek in de jaren daarna doet Perfect & More BV.

De uitgangspunten van Buma Cultuur zijn vooral muziekgecentreerd en zijn niet gericht op de spin-off effecten die vanuit de muziekeconomie gelden voor het bredere muziekindustriecluster en zelfs de rest van de economie.

Het onderzoek richt zich op alle vormen van exploitatie van de Nederlandse populaire muziek op de buitenlandse markt: rechten (auteursrechten en naburige rechten), opnamen en optredens.

Onderzoeksdoel:

Het in kaart brengen van de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek over 2012.

Naast financiële waarde (economisch kapitaal) onderkent de Franse socioloog Pierre Bourdieu cultureel kapitaal en sociaal kapitaal waar hij later nog andere vormen van

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

kapitaal aan toevoegt zoals symbolisch en linguïstisch kapitaal. In dit onderzoek beperken we ons tot het economische kapitaal (Pels 1992).

Centrale vraagstelling:

Wat is in financieel opzicht de waarde van de export van de Nederlandse populaire muziek over 2012?

Deelonderzoeksvragen:

1. Welke financiële waarde kan op het gebied van rechten worden vastgesteld?
2. Welke financiële waarde kan op het gebied van opnamen worden vastgesteld?
3. Welke financiële waarde kan op het gebied van optredens worden vastgesteld?

1.4 Afbakening:

In tijd: Elk jaar wordt onderzoek verricht naar het jaar er voor. In januari volgend op het onderzoeksjaar worden de resultaten gepresenteerd tijdens EuroSonic-Noorderslag Groningen. Over het onderzoeksjaar zelf wordt een schatting gegeven voor het segment *optredens*, die een jaar later samen met de segmenten *rechten* en *opnames* in zijn definitieve versie verschijnt.

In plaats: Er wordt gekeken naar de activiteiten door Nederlandse popartiesten over de gehele wereld. Deze wereldmarkt wordt geclusterd naar 5 *exportmarkten* te weten:

1. de Engelstalige markt (Verenigde Staten, Canada, Groot Brittannië, Ierland, Australië en Nieuw Zeeland),
2. de continentaal Europese markt,
3. de Latijns-Amerikaanse markt,
4. de Aziatische markt,
5. de Afrikaanse markt.

In bron (uitgangspunten):

Om de Nederlandse muziekexport in kaart te kunnen brengen, moeten allereerst criteria worden gesteld. Wat behoort tot Nederlands product als het om populaire muziek gaat? Met betrekking tot de exportwaarde van muziek zijn verschillende definities gangbaar. De keuze voor een bepaalde definitie heeft te maken met het gekozen perspectief. Vanuit het perspectief van auteursrechtenorganisaties is vaak vooral van belang dat het gaat om Nederlands auteursrecht. Vanuit Nederlandse muzikanten beschouwd, staat voorop dat het gaat om Nederlandse uitvoerende artiesten of in bredere zin, muzikanten die in de Nederlandse muziekpraktijk zijn geworteld. Binnen de muziekindustrie spreekt men van lokaal repertoire in de betekenis van 'local signings'. Dat kunnen vanuit Nederlands perspectief ook buitenlandse artiesten zijn die in Nederland onder contract staan.

- De criteria voor het Nederlandse populaire muziekproduct zijn voor dit rapport als volgt uitgewerkt:
  1. muziek (composities en teksten) die het werk is van componisten en tekstdichters met de Nederlandse nationaliteit,
  2. muziek die wordt uitgevoerd door muzikanten met de Nederlandse nationaliteit of muzikanten die zijn geworteld in de Nederlandse muziekpraktijk, ongeacht de nationaliteit van de rechthebbenden op de uitgevoerde composities,
  3. Nederland als land van vestiging van de uitgever (publisher),
  4. Nederland als land van vestiging van de producent van de opname (land van signing).

Wanneer Nederlandse muzikanten muziek van eigen hand uitvoeren vallen de criteria onder 1 en 2 in de praktijk vaak samen. Dat is niet het geval wanneer Nederlandse muzikanten composities van buitenlandse auteurs uitvoeren en wanneer buitenlandse muzikanten Nederlandse composities vertolken.

- Populaire muziek

Onder populaire muziek verstaat Buma Cultuur lichte muziek.

In dit onderzoek merken we daarbij de muziekgenres als in tabel 3 weergegeven aan.

- Exportwaarde

De exportwaarde verwijst naar de financiële opbrengsten van de exploitatie van Nederlandse muziek in het buitenland na aftrek van gemaakte kosten maar inclusief

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

salarissen, winst en belasting. Het onderzoek is onder andere gebaseerd op gegevens van rechtenorganisaties en informatie van belangrijke bedrijven uit de Nederlandse en buitenlandse muziekbranche.

Muziekstijlen populaire muziek						
pop/rock	dance	pop.klassiek	Levenslied/feest/schlagers	HaFaBra	various/jazz/crossover/world	RTV
algemeen populair	algemeen dance	alg pop klassiek	levenslied/volksmuziek	Harmonie	algemeen pop jazz	commercials
country	house	instrumentaal	feestmuziek	Fanfare	instrumentaal	tunes
ballad/chanson	trance	ballroom	schlagers	Brass	wereldmuziek	jingles
nederlandstalig	techno	opera			overige	
palingsound	hardcore					
NL dialect	hardstyle					
instrumentaal	electro					
algemeen rock	drum n bass					
blues						
hardrock						
metal						
punk						
gothic						
alternative						
instrumentaal						
urban						
R&B						
soul						
hiphop						
instrumentaal						
rap						
reggae						
latin						

Een lied kan binnen een hoofdcategorie onder meerdere subs thuis horen.

Tabel 3: Genre-indeling populaire muziek¹

1.5 De opdrachtnemer

De eigen identiteit van de onderzoeker is nooit helemaal uit te schakelen en heeft dus invloed op het onderzoek. Om die reden geven we hier aan welke relevante bagage de onderzoekers in het licht van dit onderzoek meebrengen.

Perfect & More BV is opgericht in 2007 door beide onderzoekers. Het bedrijf beweegt zich in de radio- en muziekindustrie. Verschillende werkzaamheden die de oprichters in voorgaande jaren op persoonlijke titel uitvoerden, vallen nu in de besloten vennootschap. Onderzoek is één van de divisies van Perfect & More BV.

S.L. Kroeske (Sieb) is al jaren werkzaam in zowel de muziek- als radiobranche (Radio Veronica, Veronicablad, Stichting Nederlandse Top 40, Ariola Benelux/BMG, Stichting Mega Top 50, Mega Media, Zilveren Harpen jury, Hogeschool Inholland, Olon Awards jury).

Sieb is onder andere:

- docent radiomanagement en begeleider/examinator afstudeeronderzoek muziek en radio bij de hbo-opleiding Media & Entertainment Management, Inholland - Haarlem,
- gastdocent bij diverse instellingen voor radiomanagement, muziekmanagement en hitlijsten,
- marktonderzoeker in de radio- en muziekbranche bij Perfect & More.
- mede-initiatiefnemer/-organisator van De Radiodag
- initiatiefnemer en organisator Glazen StudentenBus sinds 2009
- auteur van het eerste boek *Hitdossier* (1976) en auteur van de boeken *Basisboek Muziekmanagement* (2007) en *Radiomanagement* (2008).

¹ Hoofdcategorieën volgens indeling BUMA/Stemra + (cursief onder dance) aanvulling Perfect&More

J.M. Fictoor (Joke), is van 1989 -1997 audiovisueel-programmamaker, daarna medeoprichter van de eerste hbo-opleiding Media & Entertainment Management Inholland Haarlem en later research fellow bij het lectoraat Media & Entertainment Management. Van 2009 tot 2012 promovenda popmuziek bij de Universiteit Leiden (faculteit Geesteswetenschappen) in samenwerking met het lectoraat Media, Cultuur & Burgerschap van Inholland Diemen.

Joke is onder andere:

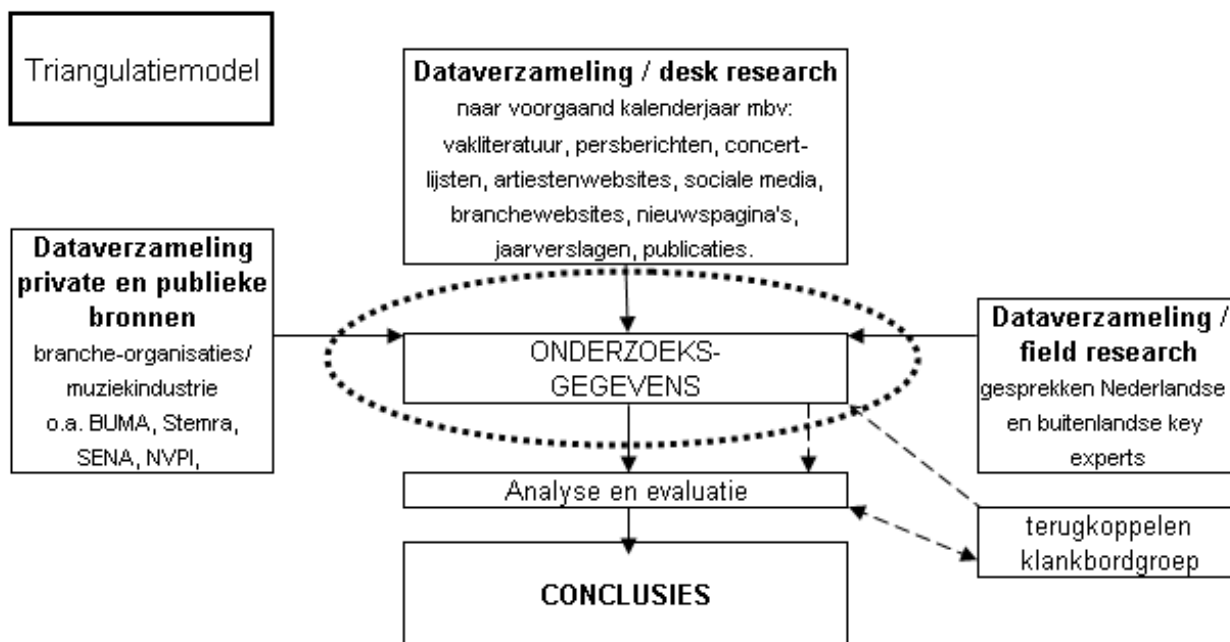
- docent Media-ethiek en Trends en Concepten en begeleider/examinator afstudeeronderzoek bij de hbo-opleiding Media & Entertainment Management Inholland Haarlem,
- onderzoeker bij Perfect & More
- auteur van de boeken *Televisiemaken: van idee tot programmaformat* (2006, 2^e druk 2010), *Basisboek Muziekmanagement* (2007), *Televisiemaken: van programmaformat tot uitzending* (2007), *Radiomanagement* (2008).

1.6 Methodologie

Om inzicht te krijgen in de kennis die nodig is om de doelstelling te bereiken, moet de probleemsituatie worden geanalyseerd aan de hand van een conceptueel model. Dit model geeft:

- de grenzen van het onderzoeksmodel,
- de selectie van de variabelen,
- de relaties tussen deze segmenten.

In het conceptueel model laten de onderzoekers zien welke variabelen voor het onderzoek relevant zijn.

Tabel 4: conceptueel model

Validiteit

Voor de controleerbaarheid van het onderzoek is gebruik gemaakt van datatriangulatie en member checks:

- Datatriangulatie:

Er worden meerdere databronnen gebruikt:

1. Desk research
2. Overleg met experts
3. Private en publieke bronnen:

* *Statistieken bij branche- en koepelorganisaties*

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

Door verschillende brancheorganisaties worden statistieken verzameld die een licht kunnen werpen op de vraag die in het beoogde onderzoek centraal staat. Daarbij gaat het voornamelijk om de NVPI (de brancheorganisatie van de Nederlandse entertainmentsector), BUMA/Stemra (de Nederlandse organisaties verantwoordelijk voor incasso en repartitie auteursrechten met betrekking tot openbare uitvoering en mechanische reproductie voor haar aangeslotenen in Nederland en internationaal) en SENA (de Nederlandse organisatie verantwoordelijk voor incasso voor naburige rechten voor wat betreft de openbare uitvoering voor haar aangeslotenen in Nederland en internationaal).

* *Gegevens van representatieve bedrijven in de sector*

Een andere mogelijkheid die in dit onderzoek wordt gebruikt, is gegevensverzameling direct bij de bron, de bedrijven en instellingen die de rechten bezitten op de muziek die internationaal wordt geëxploiteerd en die daarmee een direct zicht hebben op de gerealiseerde revenuen. Met behulp van deze triangulatie kan worden geverifieerd of de onderzoeksgegevens op correcte wijze zijn vastgesteld. Het moet leiden tot convergentie, de conclusies moeten in dezelfde richting wijzen.

- Member checks

De interpretaties en onderzoeksbevindingen worden besproken met deskundigen (klankbordgroep); vertegenwoordigers van het werkveld. Deze klankbordgroep komt niet plenair bij elkaar, maar dient de onderzoekers op verzoek van advies. Het profiel van deze klankbordgroep is als volgt:

- Vertegenwoordiging van BUMA, Stemra en SENA;
- Vertegenwoordiging van de muziekproducenten van opnames en geluidsdragers, (majors en independents);
- Vertegenwoordiging van auteurs en muzikuitgevers;
- Vertegenwoordiging van uitvoerend muzikanten.

2. ONDERZOEK

2.1 Export van de Nederlandse populaire muziek

In onderzoeken naar het economische belang van de Nederlandse populaire muziek gaat de aandacht veelal uit naar de economische betekenis van de exploitatie op de nationale markt. Een goede 'performance' op de thuismarkt is immers van groot belang voor componisten en uitvoerend muzikanten, uitgevers van muziek en producenten en exploitanten van opnamen en de muziekmaatschappijen. Echter ook een succesvolle exploitatie in het buitenland is van groot belang voor de opbouw van een gezonde, op continuïteit gestoelde muziekindustrie. Muziek die louter op de nationale markt kan worden verkocht, krijgt te maken met een exploitatieplafond. Om voldoende inkomsten te genereren voor een gezonde winstpositie en om de noodzakelijke budgetten voor nieuwe producties vrij te kunnen maken, is het voor de muziekindustrie een steeds grotere noodzaak om ook in het buitenland succes te boeken.

De meest exacte cijfers hebben betrekking op rechten en royalties. Die cijfers staan vrijwel gelijk aan de gerealiseerde waarde, er hoeven nauwelijks tot geen kosten op in mindering te worden gebracht. De cijfers over de exploitatieopbrengsten van opnamen en optredens in het buitenland zijn een gefundeerde schatting. De waarde die in dit onderzoek voor die onderdelen is bepaald, is gebaseerd op een groot doch niet compleet aantal informatiebronnen. Echter op basis van de ervaring van het onderzoek sinds 2004 plus het netwerk van de onderzoekers worden veel exacte data verkregen. Uit overleg met verschillende partijen blijkt wel dat men bereid is om mee te werken, de tijdfactor (het op tijd aanleveren van data), en het vertrouwen spelen hierbij een rol. We zijn daarom blij dat verschillende partijen bereid zijn om informatie af te staan. Waardoor we toch gedetailleerde resultaten kunnen vastleggen.

De waarde van de popmuziekexport in dit onderzoek is gebaseerd op de gerealiseerde waarde van auteursrechten (openbaarmaking/uitvoeringsrechten en verveelvoudiging/mechanische rechten), naburige rechten (openbaarmaking en verveelvoudiging), artiestenroyalties, producentenroyalties, geluidsdragers (fysiek/digitaal) en optredens.

Het belang van export en exploitatie

Om voldoende inkomsten te genereren voor een gezonde winstpositie en om de noodzakelijke budgetten voor nieuwe producties vrij te kunnen maken, is het voor de muziekindustrie van groot belang om ook in het buitenland succes te boeken. Het opbouwen van succes in het buitenland wordt voor een Nederlandse artiest/groep van steeds meer belang om te overleven. Vooral omdat binnen de muziekindustrie de kansen minder groot zijn vanwege het teruglopende volume van de muziekmarkt door fysieke verkopen. Wanneer een Nederlandse artiest in eigen land succesvol is, wordt de grondslag voor exploitatie in het buitenland groter. Dat is echter geen wet van Meden en Perzen. Zeker binnen de dance-wereld kan een Nederlandse dj soms zelfs makkelijker iets in het buitenland opbouwen dan in eigen land. Veel dj's zitten in Verenigde Staten met het probleem van copyrights en betalingen, dus hebben ze vaak een van tevoren gecleared muziekprogramma.

Voorafgaand aan een succesvolle exploitatie in het buitenland is promotie noodzakelijk. Vooral jonge (onervaren) artiesten en groepen met nog onvoldoende brede basis (steun), hebben support nodig buiten de vaste waarde in eigen land.

Inkomstenbronnen

De verkoop van singles, albums en dvd's in het buitenland levert de artiest/groep artiestenroyalties op. Daarnaast ontvangen de auteurs van de composities, die op de verkochte geluidsdragers zijn opgenomen, inkomsten op basis van hun auteursrecht. Wanneer de opnamen op de buitenlandse radio of televisie te horen of te zien zijn of via

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

internet worden gestreamed, ontvangen ze eveneens vergoedingen. De verkoop van geluidsdragers en downloads in het buitenland zorgt voor een inkomstenstroom naar Nederland.

Verder wordt het talent geëxploiteerd door het geven van optredens. Deze inkomsten bestaan uit gages en rechten op composities die live worden vertolkt tijdens de buitenlandse optredens.

Daarnaast zorgen de inkomsten uit verkopen van merchandise in het buitenland voor een inkomstenstroom. Fans van groepen/artiesten willen graag in het bezit komen van merchandise van hun idool. Bezoekers van een evenement willen met de aanschaf van merchandise laten zien dat ze er bij waren.

Exportmogelijkheden

Op verschillende manieren kan een basis in het buitenland worden gelegd. Voor de popartiest/groep is optreden in zalen vaak een eerste vereiste. Het deelnemen aan sociale netwerken, zoals YouTube, Facebook, Twitter, Spotify, LinkedIn, SoundCloud, Google+, Instagram, Deezer, MySpace, Last FM, zorgt ervoor dat de artiest internationaal fans kan bereiken. In eerste instantie zijn de optredens (cultureel kapitaal) een enorme investering, met als doel 'werken aan bekendheid' (sociaal kapitaal), voordat er maar enigszins sprake kan zijn van terugverdienen (economisch kapitaal).

Voor de (club-)dj's is het van steeds groter belang om samenwerkingen aan te gaan die de dj zowel als de producer, (re)mixer, songwriter neerzetten. Hierdoor wordt het netwerk veel groter en de kans op succes aanzienlijk uitgebreid en met als gevolg extra optredens. De Nederlandse dance staat in hoog aanzien. Ook de slimme zetten om door de vlagdragers van de dance-scene nieuwe talenten in het buitenland een kans te geven, zorgt voor een uitstekende basis van meer succes. Onder vlagdragers verstaan we zowel dj's, hun bedrijven, organisaties zoals Buma Cultuur (Amsterdam Dance Event) en andere bedrijven in de dance scene, en ook platforms als Beatport.

Wanneer een artiest de buitenlandse markt wil betreden, dient hij zich te onderscheiden van de al aanwezige 'concurrentie'. Meestal is via de lokale media wel enige vorm van aandacht te krijgen, maar ook hierbij speelt de eventueel lokale concurrentie een rol. Net als in andere creatieve industrieën is niets zeker en dient er rekening te worden gehouden met het feit dat succes beperkt en onvoorspelbaar is.

De exportmogelijkheden van de Nederlandse populaire muziek zijn minder groot dan van grotere economieën zoals de Verenigde Staten en Groot-Brittannië. Het succes van de Nederlandse dance-scene geeft aan dat er veel mogelijkheden zijn.

Bij optredens in het buitenland moet niet uit het oog worden verloren dat het in sommige situaties niet gaat om het aanboren van een nieuwe markt, maar om het entertainen van Nederlanders die in het buitenland zijn. Bijvoorbeeld militairen, Nederlanders die voor langere tijd werken in het buitenland en andere expats en vakantiegasten (Mallorca, Kreta). Deze optredens zijn wel meegenomen in dit onderzoek, maar zijn qua sociaal en cultureel kapitaal niet van even grote betekenis voor de exportwaarde als optredens voor buitenlands publiek.

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

TOP 50 MEEST OPTREDENS NL ACTS IN BUITENLAND						
2012	2011	2010	artiest	2012	2011	2010
1	10	nw	R3HAB	192	112	17
2	1	2	CHUCKIE	185	202	146
3	5	23	HARDWELL	169	133	67
4	4	1	LAIDBACK LUKE	163	151	149
5	3	6	AFROJACK	159	175	123
6	11	15	BINGO PLAYERS	157	110	87
7	17	84	NICKY ROMERO	140	91	28
8	6	18	DASH BERLIN	134	121	79
9	19	48	SUNNERY JAMES & RYAN MARCIANO	130	87	40
10	8	9	SIDNEY SAMSON	127	113	104
11	2	3	TIESTO	125	186	145
12	9	13	SANDER VAN DOORN	125	113	90
13	7	4	FEDDE LE GRAND	115	113	126
14	13	5	FERRY CORSTEN	114	104	125
15	12	8	ARMIN VAN BUUREN	108	109	106
19	31	45	QUINTINO	89	63	43
20	68	11	EPICA	87	36	96
21	16	12	JORIS VOORN	85	96	96
22	41	52	MISS NINE	85	50	38
23	23	17	SHOWTEK	81	74	79
24	29	80	W&W	75	64	29
25	84	nw	DOPE D.O.D.	74	33	0
26	15	10	BART B MORE	71	100	99
27	33	27	EX, THE	70	55	60
28	14	7	SANDER KLEINENBERG	68	100	114
29	30	51	RAPALJE	68	52	35
30	35	16	BLACK SUN EMPIRE	66	54	83
31	re	24	BORN FROM PAIN	66	24	64
32	86	nw	SANDRO SILVA	64	32	2
33	27	44	HEADHUNTERZ	63	67	43
34	38	41	ANOTHER NICE MESS/DJ MARCELLE	63	51	45
35	nw	x	SHERMANOLOGY	63	13	8
36	25	nw	AMBUSH MC	62	69	8
37	55	40	DJ KORSAKOFF	62	42	45
38	54	58	ANGERFIST	60	44	36
39	nw	x	MIKE DEL FERRO	59	?	?
40	93	68	LENZMAN	58	30	33
41	re	x	ROSENBERG TRIO	58	28	24
42	nw	x	FRANKY RIZARDO	57	12	9
43	re	49	DJ JEROME*	56	12	39
44	72	50	JAYA THE CAT	55	35	38
45	nw	nw	I AM OAK	54	29	3
46	26	22	RICHARD DURAND	53	68	75
47	nw	x	EVA SIMONS	53	11	1
48	47	47	BRENNAN HEART	52	48	42
49	21	28	ANTILLECTUAL	51	84	60
50	22	14	MARCO V	50	80	87
51	24	20	BLACK ATLANTIC	50	72	78
52	nw	x	DEVIL'S BLOOD	50	10	20

Tabel 5: top 50 Nederlandse acts qua aantal optredens in het buitenland 2012

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

De in tabel 5 gepubliceerde top 50 is gebaseerd op een lijst van 957 optredende Nederlandse acts in het buitenland over 2012. Opvallend in de tabel is dat zich op de eerste 16 plaatsen, alleen dance-acts bevinden. Kijken we naar de hoogste 25 acts dan zijn 21 daarvan, evenals vorig jaar, dance-acts. Dat is 84%. Het gaat bij al deze 25 acts om meer dan 74 optredens tot 192 optredens in dit ene jaar. In het algemeen kan gesteld worden dat acts veel meer zijn gaan optreden in het buitenland, met name in de VS.

André Rieu is in 2012 (na zijn ziekte in 2010 en 2011) weer begonnen met optredens in het buitenland, echter ook in 2012 is dit onderbroken door een periode in het voorjaar van extra rust, waardoor 30 optredens afgezegd moeten worden in Frankrijk, Duitsland, Denemarken en Zwitserland, die zijn in het najaar van 2012 deels ingehaald.

Qua dance:

- #1 positie voor R3Hab
- Over de vrijwel gehele linie stijgen optredens
- Flink aantal nieuwkomers in de Top 10, nl. Bingo Players, Nicky Romero en Sunnery James & Ryan Marciano.
- Bobby Burns en Shermanology hoog in de lijst vanwege de samenwerking met Afrojack.

Verder:

- Epica terug bij de hoogste 20
- Dope D.O.D. mede door de vele optredens in Frankrijk bij de bovenste 25

Let wel: dat een act hoog in deze lijst staat, betekent dat deze de meeste optredens had, maar niet dat deze het meeste geld heeft verdiend. De investering van een (pop)rockact is vele malen groter dan die van een dance-dj.

2.1.1 De Nederlandse dance export

Kijken we naar de top 50 van meest optredende artiesten van dit exportonderzoek (tabel 5) dan behoren R3Hab, Chuckie, Hardwell, Laidback Luke, Afrojack, Bingo Players, Nicky Romero, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Sidney Samson, Tiesto, Sander van Doorn, Fedde Le Grand, Ferry Corsten, Armin van Buuren, Bobby Burns, Bassjackers, Quintino tot de top van dance dj's. Opkomende talenten voor 2013 zijn in ieder geval: Bassjackers, Bakermat, Dannic, Alvaro.

Hardstyle en hardcore zijn een populaire (en een stabiele) factor met o.a. Showtek, Headhunterz, Angerfist, DJ Korsakoff, Brennan Heart, Dr. Phunk, Noisecontrollers. Jaarlijks zijn er vaste populaire evenementen in Duitsland, België, Italië Zwitserland en Spanje waar veel Nederlandse hardcore- en hardstyle-artiesten optreden.

Voorals in de Verenigde Staten worden de door Nederland aangevoerde muziekstijlen house, trance, electro, disco, techno, hardstyle omschreven als Electronic Dance Music (EDM).

Deed het Amerikaanse festival Coachella vanaf 2010 al baanbrekend werk voor de dance/EDM door succesvol dance te programmeren (Tiesto was toen headliner samen met Muse). In 2012 was vooral het Ultra Music festival, met een weekend van 3 dagen in maart uitverkocht, met in totaal 165.000 liefhebbers. Vele festivals in 2012 volgden met succes w.o. Coachella, Nocturnal Wonderland, Electric Daisy Carnival, etc.

Nederlandse DJ's zijn succesvol als producer, (re)mixer, werken nauw samen met andere succesvolle collega's, artiesten. Nicky Romero ging een samenwerking aan met David Guetta en toerde o.a. met hem in de VS, hij remixte voor Madonna, Rihanna, Kelly Clarkson en werkte met oa. Calvin Harris.

Sander van Doorn tekende een deal met Jay-Z's label Roc Nation.

R3Hab remixte voor o.a. Lady Gaga, Katy Perry, Madonna, Usher, Enrique Iglesias en David Guetta. Had een dancehit in de VS met Havana Brown's single 'Big banana'.

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

Afrojack werd genomineerd voor een Grammy. Afrojack werkte als producer voor o.a. Beyoncé en Chris Brown, Lil'Wayne en Will.I.Am. En werkte mee aan het album van Pitbull 'Global warming'. Maakte o.a. remixen voor Bruno Mars, Keane, Michael Jackson's Bad.

Laidback Luke maakte remixen voor Madonna, Nicki Minaj, Mariah Carey, Congorock. Sidney Samson toerde in de VS met LMFAO en werkte o.a. samen met Will.I.Am, Pitbull. Zijn international hitsingle 'Riverside' werd begin 2012 in Engeland officieel met goud bekroond voor de verkoop van meer dan 400.000 exemplaren.

Jaarlijks is de verkiezing van de belangrijkste (dance)dj een terugkerend fenomeen (zie tabel 6). Voor veel dj's is een hoge notering in de *DJ Mag Top 100* een goede businessgarantie, dat wil zeggen: veel (meer) optredens overal in de wereld. Nederlandse dj's spelen in deze categorie een toonaangevende rol. Al vele jaren staan zij hoog of het allerhoogst genoteerd.

De top tien uit de *DJ Mag Top 100* van 2012 is te zien in tabel 6 alsmede de plaatsen van andere Nederlandse dj's. Ter vergelijking is voor de Nederlandse dj's aangegeven waar ze in 2011 vandaan komen.

In de Top 10 van 2012 is Nederland van vier naar vijf Nederlandse dj's gegroeid. Armin van Buuren is terug op de eerste plaats en Tiësto terug op 2, Hardwell is de top 10 binnengekomen. Afrojack en Dash Berlin staan er voor het tweede jaar in. In totaal staan er in 2012 vierentwintig Nederlandse dj's in *DJ Mag Top 100*. Dat is er 1 meer dan het voorgaande jaar. En dat wil zeggen dat in 2012 bijna een kwart van de *DJ Mag Top 100* uit Nederlandse acts bestaat. Ter vergelijking: in 2009 stonden er 15 Nederlandse DJ's in de *DJ Mag Top 100*.

Let wel: dit gaat om gegevens over 2012, terwijl de *DJ Mag Top 100* van 2013 een nog steviger positie geeft van de Nederlandse dj's, met Hardwell op #1.

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

2012	2011	2010	2009	Top 10 2012	
1	2	1	1	Armin van Buuren	nl
2	3	3	2	Tiesto	nl
3	6	39	nw	Avicii	
4	1	2	3	David Guetta	
5	4	4	6	Deadmau5	
6	24	nw	x	Hardwell	nl
7	8	15	nw	Dash Berlin	nl
8	5	5	4	Above & Beyond	
9	7	19	nw	Afrojack	nl
10	19	nw	x	Skrillex	
2012	2011	2010	2009	NL in Top 100 plaats 11 t/m 100 2012	
11	17	36	nw	Headhunterz	nl
17	nw	x	x	Nicky Romero	nl
18	16	12	10	Sander van Doorn	nl
22	18	9	7	Ferry Corsten	nl
25	36	71	nw	W&W	nl
26	14	21	29	Fedde Le Grand	nl
27	35	90	nw	Noisecontrollers	nl
29	20	17	27	Laidback Luke	nl
35	32	37	62	Chuckie	nl
41	80	nw	x	Wildstylez	nl
42	39	nw	x	Angerfist	nl
49	98	nw	x	Brennan Heart	nl
64	40	73	nw	D-Block & S-Te-Fan	nl
66	nw	x	x	Bingo Players	nl
67	78	nw	x	Psyko Punkz	nl
73	nw	x	x	R3hab	nl
79	nw	x	x	Frontliner	nl
88	nw	x	x	Ran-D	nl
89	59	54	49	Richard Durand	nl

bron: www.djmag.com/top100

Tabel 6: Top tien uit de DJ Mag Top 100 2012 + andere Nederlandse dj's in de Top 100²

² Bron: djmag.com 2011 en 2012

2. 1.2 Nederlandse populair klassieke export

De Nederlandse populaire klassieke muziek, een genre waar Nederland in het buitenland om bekend staat, wordt vertegenwoordigd door slechts 1 man en zijn orkest: André Rieu. En dat al jaren lang. In het najaar van 2011 gaf hij een Noord Amerika tournee van 21 concerten. In 2012 worden een record aantal van 30 concerten gegeven in het Ginasio do Ibirapuera (11.000 seats) in Sao Paulo, Brazilië tussen 29 mei en 16 september. Waarmee na Mexico in 2011 nu ook Brazilië tot de markt behoort waar de populariteit van André ongekend groot is geworden. December 2012 zijn de grote stappen gezet in Groot Brittannië en Ierland met 13 concerten deels in arena's. Sindsdien staan gemiddeld 8 tot 10 albums van André in de Engelse Klassieke Top 40. Oktober 2012 wint hij ook de prestigieuze Britse muziekprijs, de Classic Brit Award 2012. Het album 'Magic of the movies' is het best verkochte klassieke album van 2012 in GB.

2.1.3 De Nederlandse metal-punk-rock export

De Nederlandse (hard)rock-punk-metalbands manifesteren zich buiten de Nederlandse grenzen over het algemeen in de relatief kleine club scene. Door de jarenlange ervaring en staat van dienst is de band The Ex in staat om op een zeer regelmatige basis jaarlijks gemiddeld tussen de 50 en 70 optredens in het buitenland te doen. Hierbij is Frankrijk het belangrijkste land.

Verder zien we Born From Pain terug in 2012 die vooral actief waren in de VS en Duitsland.

Ook Antillectual was zeer frequent actief over de grens, in 2012 vooral in Duitsland, de VS en Brazilië.

De Eindhovense metalrockers Devil's Blood toerden in 2012 uitgebreid door de VS.

2.1.4 Export van Nederlandse muziek in overige genres

In de top 50 van meest optredende artiesten in het buitenland zien we verder Rapalje, die met hun traditionele celtic folk vooral veel optreden in Duitsland. Black Sun Empire (drum n bass) is een stabiele aanwezige met vooral optredens in Groot Brittannië, Frankrijk, België en Italië. Binnen de jazz(pop) zien we Mike Del Ferro, The Rosenberg Trio, Saskia Laroo en Candy Dulfer.

De Amerikaans-Nederlandse skaband Jaya The Cat toert met regelmaat door met name Duitsland en Groot Brittannië.

Indie pop band I Am Oak toerde vooral door Duitsland en Italië en indierockers Black Atlantic traden vooral op in Duitsland.

De Nederlands-Finse band folk-punk band Town of Saints is sinds 2011 actief en traden in 2012 maar liefst 50 keer op buiten Nederland, waarvan in Duitsland 28x, Italië 14x.

2.2 Marktwerving:

Dat Ibiza hét party-eiland van de wereld is, heeft vooral te maken met de grote hoeveelheid bekende clubs die op het eiland te vinden zijn. De zeven grootste en bekendste clubs van Ibiza zijn: Amnesia, Eden, Es Paradis, Pacha, Privilege en Space. Deze clubs hebben dagelijks programma's met veelal wereldberoemde dj's. Veel Nederlandse dj's profiteren van deze hotspots en hun boekingskantoren zitten er altijd bovenop. Vaak worden complete programma's aangeboden, waardoor een volledige avond wordt 'neergezet'.

In tabel 7 is een overzicht te vinden van de clubs waar veel wordt opgetreden en dat blijkt dat naast Ibiza, vooral Las Vegas voor EDM de hotspot van de wereld is geworden. Nederlandse dj's treden daar dagelijks en veelvuldig op. De club in Las Vegas waar in 2012 de meeste Nederlandse dj's optraden was Marquee. Op Ibiza was dit Pacha. De landen waar de meeste optredens plaatsvinden zijn terug te vinden in tabel 11 en 12

Sinds 2009 is in de Verenigde Staten en Canada de markt opgebroken voor EDM, vooral in 2012 is dat verder doorgezet met in toenemende mate ook grote festivals zoals Coachella (Indio), EDC/Electric Daisy Carnival (Las Vegas), Ultra Music Festival (Miami), Escape From Wonderland (San Bernardino). Op deze festivals staan veel Nederlandse dj's.

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

Opkomende markten die we in 2011 al enigszins signaleerden voor EDM en de Nederlandse DJ zijn in 2012 vooral Brazilië, Mexico, Argentinië, Chili en Colombia, India, China, Singapore, Zuid Korea en Maleisië. Ook Rusland, Oekraïne, Verenigde Arabische Emiraten bieden steeds meer mogelijkheden met name op het gebied van dance.

EDM *				
1	Las Vegas	Marquee	61	VS
2	Ibiza	Pacha	59	SP
3	Miami	Liv	44	VS
4	Las Vegas	XS Nightclub	37	VS
5	Ibiza	Privilege	35	SP
6	London	Min.of Sound	32	GB
7	New York	Pacha	31	VS
8	Ibiza	Amnesia	27	SP
9	Las Vegas	Surrender	22	VS
10	Las Vegas	Encore Beach Club	18	VS
11	San Francisco	Ruby Skye	18	VS
12	Costa Mesa	Sutra Lounge	16	VS
13	Las Vegas	Tao	15	VS
14	Miami	Mansion	14	VS
15	Glasgow	The arches	14	GB
	Koln	Bootshaus	14	DE

* op basis van 30 meest actieve EDM dj's uit NL

HARDSTYLE/CORE **				
1	Oberhausen	Turbinenhalle	17	DE
2	La Glanerie	Cap'tain	12	BE
3	Lokeren	Cherrymoon	12	BE
4	Uelsen	zak	10	DE
5	Ghedi	Discoteca Florida	9	IT
6	Hoogstraten	Highstreet	9	BE
7	Basel	St Jakobshalle	8	CH
8	Oostende	Hangar 1	8	BE
9	Vallgorguina	Pont Aeri	7	SP
10	Wachtebeke	Qontinent	7	BE

** op basis van 10 meest actieve hardstyle/core artiesten uit NL

POP/INDIE/ROCK ***				
1	Hamburg, DE	Markthalle	5	DE
	Munchen, DE	Backstage	5	DE
	Stuttgart, DE	1210	5	DE
	Wien, AT	Arena	5	AT
5	Antwerpen, BE	Trix	4	BE
	Hamburg, DE	Molotow	4	DE
	Koln, DE	Underground	4	DE
	London GB	Underworld	4	GB

*** op basis van 20 meest actieve rock, indie, punk, pop-artiesten uit NL

Tabel 7: Populairste clubs per genre EDM (bron: Perfect & More)

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

Wanneer we de Top 50 acts uitsplitsen naar de criteria Nederlandse muziek (tabel 8) en muziekexportmarkt (tabel 9) krijg je de volgende twee tabellen te zien:

- **Nederlandse nationaliteit van de componist/tekstdichter:**
R3hab, Chuckie, Hardwell, Laidback Luke, Afrojack, Bingo Players, Nicky Romero, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Sidney Samson, Tiësto, Sander van Doorn, Fedde Le Grand, Armin van Buuren, Ferry Corsten, Bobby Burns, Bassjackers, Quintino, Epica, Joris Voorn, Showtek, W&W, Dope D.O.D., Bart B More, The Ex, Rapalje, Black Sun Empire, Born From Pain, Sandro Silva, Headhunterz, DJ Marcelle van Hoof, Shermanology, DJ Korsakoff, Angerfist, Mike Del Ferro, Lenzman, Rosenberg Trio, Franky Rizado, I Am Oak, Richard Durand, Eva Simons, Brennan Heart, Antillectual, Marco V., Black Atlantic.
- **Nederlandse nationaliteit van de uitvoerende:**
R3hab, Chuckie, Hardwell, Laidback Luke, Afrojack, Bingo Players, Nicky Romero, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Sidney Samson, Tiësto, Sander van Doorn, Fedde Le Grand, Armin van Buuren, Ferry Corsten, Bobby Burns, Andre Rieu, Bassjackers, Quintino, Epica, Joris Voorn, Showtek, W&W, Dope D.O.D., Bart B More, The Ex, Sander Kleinenberg, Rapalje, Black Sun Empire, Born From Pain, Sandro Silva, Headhunterz, DJ Marcelle van Hoof, Shermanology, DJ Korsakoff, Angerfist, Mike Del Ferro, Lenzman, Rosenberg Trio, Franky Rizado, DJ Jerome, I Am Oak, Richard Durand, Eva Simons, Brennan Heart, Antillectual, Marco V., Black Atlantic.
- **Nederland als land van vestiging van de uitgever (publisher):**
R3hab, Chuckie, Hardwell, Laidback Luke, Afrojack, Bingo Players, Nicky Romero, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Sidney Samson, Tiësto, Sander van Doorn, Fedde Le Grand, Armin van Buuren, Ferry Corsten, Bobby Burns, Andre Rieu, Bassjackers, Quintino, Epica, Joris Voorn, Showtek, W&W, Dope D.O.D., Bart B More, The Ex, Sander Kleinenberg, Rapalje, Black Sun Empire, Born From Pain, Sandro Silva, Headhunterz, DJ Marcelle van Hoof, Shermanology, DJ Korsakoff, Angerfist, Mike Del Ferro, Lenzman, Rosenberg Trio, Franky Rizado, DJ Jerome, Jaya The Cat, I Am Oak, Richard Durand, Eva Simons, Brennan Heart, Antillectual, Marco V., Black Atlantic.
- **Nederland als land van vestiging van de producent van de opname (land van signing):**
R3hab, Chuckie, Hardwell, Laidback Luke, Afrojack, Bingo Players, Nicky Romero, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Sidney Samson, Tiësto, Sander van Doorn, Fedde Le Grand, Armin van Buuren, Ferry Corsten, Bobby Burns, Andre Rieu, Bassjackers, Quintino, Epica, Joris Voorn, Showtek, W&W, Dope D.O.D., Bart B More, The Ex, Sander Kleinenberg, Rapalje, Black Sun Empire, Born From Pain, Sandro Silva, Headhunterz, DJ Marcelle van Hoof, Shermanology, DJ Korsakoff, Angerfist, Mike Del Ferro, Lenzman, Rosenberg Trio, Franky Rizado, DJ Jerome, Jaya The Cat, I Am Oak, Richard Durand, Eva Simons, Brennan Heart, Antillectual, Marco V., Black Atlantic.

Tabel 8: Top 50 acts 2012 uitgesplitst naar de criteria voor de Nederlandse populaire muziekproduct.

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

- **Engelstalige markt** (Anglo-Amerikaanse markt = Verenigde Staten, Canada, Groot Brittannië, Ierland, Australië, Nieuw Zeeland):
R3hab, Chuckie, Hardwell, Laidback Luke, Afrojack, Bingo Players, Nicky Romero, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Sidney Samson, Tiësto, Sander van Doorn, Fedde Le Grand, Armin van Buuren, Ferry Corsten, Bobby Burns, André Rieu, Bassjackers, Quintino, Epica, Joris Voorn, Miss Nine, Showtek, W&W, Dope D.O.D., Bart B More, The Ex, Black Sun Empire, Born From Pain, Sandro Silva, Headhunterz, Shermanology, DJ Korsakoff, Angerfist, Mike Del Ferro, Lenzman, Rosenberg Trio, Franky Rizardo, Jaya The Cat, I Am Oak, Richard Durand, Eva Simons, Brennan Heart, Antillectual, Marco V.
- **Continentale Europese markt:**
R3hab, Chuckie, Hardwell, Laidback Luke, Afrojack, Bingo Players, Nicky Romero, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Sidney Samson, Tiësto, Sander van Doorn, Fedde Le Grand, Armin van Buuren, Ferry Corsten, Bobby Burns, Andre Rieu, Bassjackers, Quintino, Epica, Joris Voorn, Showtek, W&W, Dope D.O.D., Bart B More, The Ex, Sander Kleinenberg, Rapalje, Black Sun Empire, Born From Pain, Sandro Silva, Headhunterz, DJ Marcelle van Hoof, Shermanology, DJ Korsakoff, Angerfist, Mike Del Ferro, Lenzman, Rosenberg Trio, Franky Rizardo, Jaya the Cat, DJ Jerome, I Am Oak, Richard Durand, Eva Simons, Brennan Heart, Antillectual, Marco V., Black Atlantic.
- **Latijns-Amerikaanse markt:**
R3hab, Chuckie, Hardwell, Laidback Luke, Afrojack, Bingo Players, Nicky Romero, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Sidney Samson, Tiësto, Sander van Doorn, Fedde Le Grand, Armin van Buuren, Ferry Corsten, Andre Rieu, Bassjackers, Quintino, Epica, Joris Voorn, Miss Nine, W&W, The Ex, Sander Kleinenberg, Born From Pain, Headhunterz, Angerfist, Mike Del Ferro, Franky Rizado, Richard Durand, Brennan Heart, Marco V.
- **De Aziatische markt:**
R3hab, Chuckie, Hardwell, Laidback Luke, Afrojack, Bingo Players, Nicky Romero, Dash Berlin, Sunnery James & Ryan Marciano, Sidney Samson, Tiësto, Sander van Doorn, Fedde Le Grand, Armin van Buuren, Ferry Corsten, Bobby Burns, Andre Rieu, Bassjackers, Showtek, W&W, Dope D.O.D., Bart B More, The Ex, Sander Kleinenberg, Black Sun Empire, Sandro Silva, Headhunterz, Angerfist, Mike Del Ferro, Lenzman, Franky Rizardo, I Am Oak, Richard Durand, Eva Simons, Brennan Heart, Marco V., Black Atlantic.
- **De Afrikaanse markt:**
Afrojack, Bingo Players, Dash Berlin, Ferry Corsten, Bobby Burns, Andre Rieu, W&W, The Ex, Sander Kleinenberg, Miss Nine, Mike Del Ferro, Franky Rizado,

Tabel 9: Top 50 acts 2012 uitgesplitst naar muziekexportmarkt

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

2.3 BUMA/Stemra

Bij de inkomsten van BUMA en Stemra is en blijft Duitsland #1 met ruim 17% van de inkomsten. Op de tweede plaats gevolgd door, voor het eerst, Groot Brittannië met ruim 14%. De inkomsten uit België en Frankrijk zijn eveneens substantieel, maar waren minder dan in 2011. De Verenigde Staten laten een blijvende gestage groei zien. De continentale Europese markt blijft de grootste exportmarkt. Gevolgd door de Engelstalige markt en een klein stukje Aziatische markt. In de Latijns-Amerikaanse markt neemt Nederland nog geen noemenswaardige plaats in, maar is wel groei zichtbaar.

Totaal BUMA/Stemra 2012 buitenland, voor Nederlands copyright, was € 15.109.660,-. Dit is € 1.277.636,- meer ten opzichte van 2011.

Stemra

Stemra Buitenland 2012 steeg naar € 4.194.100,- en was daarmee 12% (+ € 463.889) t.o.v. 2011.

BUMA

De inkomsten voor Buma Buitenland stegen naar € 10.915.560,- en dat is + € 813.748,- + 8% t.o.v. 2011.

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

Foreign Income 2012	2012	2011	2010
Per country	in %	in %	in %
GERMANY	17.15%	17.3%	17,8%
UNITED KINGDOM	14.11%	13.6%	11,6%
BELGIUM	14.06%	16.4%	14,5%
FRANCE	9.72%	11.4%	10,5%
USA	7.18%	6.1%	5,1%
JAPAN	4.39%	3.4%	3,6%
AUSTRALIA & NZ	4.18%	3.8%	4,1%
POLAND	4.12%	2.7%	4,2%
ITALY	3.43%	2.8%	4,0%
SWITZERLAND	3.43%	2.8%	3,1%
AUSTRIA	2.45%	2.4%	2,5%
SPAIN	2.28%	2.0%	4,3%
CANADA	1.71%	1.3%	1,0%
DENMARK	1.55%	1.7%	1,3%
SWEDEN	1.20%	1.5%	1,5%
BRASIL	1.17%	0.7%	
SCANDINAVIA/BALTIC STATES	0.82%	1.1%	1,1%
FINLAND	0.64%	0.7%	0,8%
SOUTH AFRICA	0.60%	0.9%	
NORWAY	0.59%	0.8%	0,7%
ROMENIA	0.57%	1.0%	
HUNGARY	0.52%	1.0%	0,5%
ARGENTINA	0.45%		
PORTUGAL	0.43%		
VARIOUS	3.24%	3.0%	4,5%
IRELAND, REPUBLIC OF		0.5%	0,6%
GREECE		0.5%	0,7%
RUSSIA		0.5%	0,8%

Per region	2012	2011	2010
	in %	in %	in %
WEST&SOUTH EUROPE	67.4%	69.7%	69,5%
ASIA/AUSTRALIA	9.2%	7.6%	8,0%
USA/CANADA	8.9%	7.4%	6,0%
EASTERN EUROPE	6.2%	5.8%	6,9%
SCANDINAVIA/BALTIC STATES	5.0%	5.9%	5,7%
SOUTH&MID AMERICA/CARIBBEAN	2.2%	1.4%	1,6%
AFRICA & MIDDLE EAST	0.9%	1.1%	0,9%
THE BALKAN	0.3%	1.0%	1,5%

bron: buma-stemra

Tabel 10: Landenaandeel 2012 op basis van de BUMA/Stemra-cijfers³

³ Tabellen van BUMA/Stemra

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

2.4: Meest bezochte landen

Hieronder in tabel 11 een overzicht van de *meest optredende acts* met naast het totaal aantal optredens in 2012 ook een vergelijking met 2011 en daarachter de 13 meest voorkomende landen met het totaal optredens per land. Dit zijn de Verenigde Staten, Duitsland, Spanje, Groot Brittannië, Frankrijk, België, Canada, Australië, Italië, Brazilië, Zwitserland, Rusland en Mexico. In totaal werden 90 verschillende landen aangedaan voor optredens in alle werelddelen.

In tabel 12 is het totaal per land nog wat verder uitgewerkt.

2012	2011	artiest	2012	2011	VS	VS	DE	DE	SP	SP	GB	GB	FR	FR	BE	BE	CAN	CAN	AU	AU	IT	IT	BR	BR	CH	CH	RU	RU	MX	MX
1	10	R3HAB	192	112	133	59	4	2	1	2	5	6	3	3	5	4	9	5	0	8	1	2	5	0	3	4	0	0	0	0
2	1	CHUCKIE	185	202	69	6	3	7	14	14	7	8	9	8	5	8	6	7	5	6	4	1	5	15	4	8	0	2	4	6
3	5	HARDWELL	169	133	62	32	6	5	13	16	14	9	6	7	4	6	7	13	0	6	7	6	4	3	4	3	1	0	2	0
4	4	LAIDBACK LUKE	163	151	56	48	6	6	10	11	15	16	10	8	1	3	7	13	13	7	2	1	0	1	5	4	2	1	1	1
5	3	AFROJACK	159	175	82	66	1	3	21	13	4	12	3	12	4	4	5	4	1	10	3	7	0	2	4	6	1	0	0	2
6	11	BINGO PLAYERS	157	110	71	30	20	18	8	4	5	11	7	3	4	11	5	3	6	6	8	6	0	3	3	2	0	1	3	0
7	17	NICKY ROMERO	140	91	52	24	4	13	11	5	16	4	8	2	3	5	10	10	0	6	8	1	3	0	2	1	2	0	0	0
8	6	DASH BERLIN	134	121	43	32	0	0	7	5	5	5	0	0	0	0	8	10	7	7	2	1	0	1	0	1	6	6	13	13
9	19	SUNNERY JAMES & RYAN MARCIANO	130	87	59	33	1	1	7	17	8	2	2	2	4	3	5	8	0	0	2	0	9	0	0	0	2	1	0	0
10	8	SIDNEY SAMSON	127	113	72	44	8	8	7	4	3	8	0	0	4	6	4	5	7	12	0	2	0	1	2	5	0	0	0	0
11	2	Tiesto	125	186	58	76	0	4	22	24	1	2	0	2	1	2	4	20	7	0	1	5	1	4	2	0	2	0	7	9
12	9	SANDER VAN DOORN	125	113	48	28	2	4	8	10	8	9	0	0	3	1	13	12	5	5	3	2	6	4	0	0	1	4	1	0
13	7	FEDDE LE GRAND	115	113	45	30	7	7	9	12	5	6	3	3	1	2	8	3	1	0	1	2	2	5	1	3	1	1	0	0
14	13	FERRY CORSTEN	114	104	37	20	3	1	7	18	16	9	2	0	1	2	5	0	6	11	1	2	5	5	1	1	3	8	0	0
15	12	ARMIN VAN BUUREN	108	109	28	21	1	2	18	11	4	4	1	0	0	0	8	6	0	10	3	1	11	10	0	1	3	3	1	7
16	nw	BOBBY BURNS	99	41	57	22	1	1	10	2	3	5	3	2	1	1	3	0	1	3	1	2	0	0	0	1	0	0	0	0
17	20	ANDRE RIEU	96	86	0	15	22	22	0	0	10	6	13	0	3	4	0	6	0	10	0	0	30	0	2	1	0	0	0	7
18	43	BASSJACKERS	94	50	66	8	2	3	7	14	1	1	0	0	0	2	3	5	3	6	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0
19	31	QUINTINO	89	63	38	10	1	2	27	28	0	0	2	2	8	5	1	1	0	0	2	1	0	0	2	0	0	0	0	0
20	re	EPICA	87	36	22	2	10	4	2	1	7	5	7	3	2	1	4	0	0	0	3	1	3	1	3	1	0	0	1	3
21	16	JORIS VOORN	85	96	12	16	4	5	16	7	10	16	5	4	6	6	2	3	4	5	2	6	1	5	1	0	1	3	1	0
22	41	MISS NINE	85	50	32	16	1	2	5	1	0	0	1	0	0	0	0	1	3	0	2	1	8	5	1	1	0	0	8	5
23	23	SHOWTEK	82	74	31	21	8	10	3	1	3	6	1	3	0	6	4	5	5	0	0	0	0	0	6	1	0	2	0	0
24	29	W&W	75	64	18	10	2	1	3	1	10	10	0	0	1	0	4	6	5	4	2	1	0	0	0	0	4	3	3	0
25	nw	DOPE D.O.D.	74	33	6	11	10	3	5	0	1	0	32	1	3	1	1	0	0	0	4	1	0	0	3	0	0	5	0	0
26	15	BART B MORE	71	100	20	63	7	6	2	0	3	4	3	8	2	7	4	3	15	0	6	0	0	0	1	2	0	0	0	0
27	33	EX, THE	70	55	0	10	4	8	5	0	4	2	18	7	3	4	0	3	0	0	4	1	5	0	0	4	0	2	0	0
28	14	SANDER KLEINBERG	68	100	24	35	0	1	6	10	2	5	0	0	1	1	2	5	0	0	0	0	0	8	2	0	9	1	1	4
29	nw	RAPALIE	68	52	0	0	64	47	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	4	0	9	0
30	35	BLACK SUN EMPIRE	66	54	0	0	4	7	3	2	9	7	6	1	6	5	5	0	0	3	7	2	0	0	2	3	4	3	0	0
31	nw	BORN FROM PAIN	66	24	33	0	19	14	3	0	0	0	0	2	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	4	0
32	nw	SANDRO SILVA	64	32	12	12	4	1	22	2	4	2	1	1	6	1	1	6	6	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0
33	27	HEADHUNTERZ	63	67	5	18	11	6	2	1	1	5	4	3	15	9	3	2	2	0	4	1	1	0	3	3	0	0	0	0
34	38	ANOTHER NICE MESS/DJ MARCELLE	63	51	0	0	37	43	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0
35	nw	SHERMANOLOGY	63	13	37	3	1	0	13	2	0	1	1	0	3	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	25	AMBUSH MC	62	69	49	29	1	2	0	1	0	0	1	3	0	2	3	9	0	6	0	1	0	0	0	6	0	0	0	0
37	nw	DJ KORSAKOFF	62	42	0	0	20	17	6	2	1	2	3	1	28	17	0	0	0	0	2	0	0	0	1	2	0	0	0	0
38	nw	ANGERFIST	60	44	12	0	9	14	5	2	2	4	2	1	15	9	4	0	1	0	1	5	0	0	3	2	1	0	1	0
39	nw	MIKE DEL FERRO	59	33	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	12	6	0	0	0	0	6	0	0	2	0	2	6	0	3	0
40	nw	LENZMAN	58	30	0	0	7	4	0	0	25	14	0	0	1	1	0	0	5	0	1	0	0	0	2	0	0	1	0	0
41	nw	ROSENBERG TRIO	58	28	4	1	3	7	0	0	0	0	26	9	1	0	0	1	0	0	5	3	0	0	0	0	3	1	0	0
42	nw	FRANKY RIZARDO	57	12	4	1	5	4	9	1	2	1	3	0	7	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	1	0	0	0
43	nw	DJ JEROME*	56	12	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
44	nw	JAYA THE CAT	55	35	0	0	30	17	0	0	17	12	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45	nw	I AM OAK	54	29	2	0	19	21	0	0	4	2	2	0	3	4	3	0	0	0	13	0	0	0	4	1	0	0	0	0
46	26	RICHARD DURAND	53	68	10	8	0	1	3	1	9	12	0	0	0	0	2	2	3	5	0	1	0	0	0	0	5	7	0	0
47	nw	EVA SIMONS	53	11	41	0	0	0	2	0	2	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
48	47	BRENNAN HEART	52	48	3	0	9	9	2	3	0	2	4	1	18	11	1	3	2	2	2	4	0	0	1	1	0	0	1	0
49	21	ANTILLECTUAL	51	84	12	0	19	29	0	0	0	17	1	3	3	6	1	0	0	0	4	12	10	0	0	3	0	6	0	0
50	22	MARCO V	50	80	6	5	1	3	4	11	7	14	0	0	1	0	2	5	0	5	3	0	0	1	0	0	3	4	0	0
51	24	BLACK ATLANTIC	50	72																										

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

In het overzicht van tabel 12 vergelijken we de Top 50 *meest optredende acts per land* van 2012 met 2011.

We hebben de 13 best bezochte landen op een rijtje gezet en vergeleken met 2011.

Kolom 3 is het totaal optredens van die 13 landen.

Kolom 2 is het totaal optredens van alle landen waar Nederlandse artiesten optraden (90). Opvallend is de groei van 71% van Amerikaanse optredens in 2012 vergeleken met 2011.

Het aantal optredens van die Top 50 *meest optredende acts* stijgt van 871 (2011) naar 1494 (2012).

Ook de groei van optredens in Spanje (Ibiza 134x), Frankrijk, Italië en Brazilië is procentueel flink. Duitsland, Groot Brittannië, België zijn min of meer stabiel.

jaar	Top 50		13 Best bezochte landen met optredens												
	totaal alle landen (90)	13 best bez. landen	VS	DE	SP	GB	FR	BE	CAN	AU	IT	BR	CH	RU	MX
2012	4611	3629	1494	441	331	253	198	197	164	113	124	110	89	60	55
2011	3768	2824	871	432	259	278	106	176	185	143	84	76	84	73	57
2010	3068	2212	510	421	243	297	132	178	102	117	76	38	16	43	39

Tabel 12: totaal optredens top 50 2012 acts in de diverse landen

Legenda bij tabel 11 en 12

VS	Verenigde Staten
DE	Duitsland
SP	Spanje
GB	Groot Brittannië
FR	Frankrijk
BE	België
CAN	Canada
AU	Australië
IT	Italië
BR	Brazilië
CH	Zwitserland
RU	Rusland
MX	Mexico

De top drie van landen van het totale bestand van 957 acts die het meest optraden in 2012 is:

#1 Verenigde Staten, #2 Duitsland, #3 Spanje, gevolgd door Groot Brittannië, Frankrijk, België en Canada.

In de Verenigde Staten is Las Vegas een vaste plek geworden voor de dj-top uit Nederland.

Opkomende markten zijn Latijns Amerika en dan met name Brazilië, gevolgd door Mexico, Argentinië, Chili, Colombia en in het Verre Oosten met India, China, Maleisië, Singapore en Zuid Korea. Ook Rusland, Oekraïne, Verenigde Arabische Emiraten bieden steeds meer mogelijkheden met name op het gebied van dance.

3. ONDERZOEKSRESULTAAT EN CONCLUSIES

3.1 Meetinstrument

Op basis van het TNORapport over 2004 in combinatie met de opinies van de opdrachtgever Buma Cultuur, van Nederlandse deskundigen en de methoden uit Zweden en Groot Brittannië uit 2004 is de volgende definitie als uitgangspunt voor onderzoek naar de export van Nederlandse populaire muziek geformuleerd en gebruikt voor de onderzoeken door Perfect & More bv (Kroeske/Fictoor) vanaf 2005.

De exportwaarde van Nederlandse populaire muziek wordt op jaarlijkse basis gemeten aan de hand van de waarde die wordt gecreëerd door het gebruik van Nederlands muzikauteursrecht, muziekopnamen van Nederlandse artiesten en het verzorgen van optredens door Nederlandse muzikanten in het buitenland en direct daaraan gerelateerde activiteiten.

Definitie meetinstrument exportwaarde

Er wordt ieder onderzoeksjaar van drie hoofdsegmenten van waardecreatie uitgegaan: rechten, goederen en muziekdiensten. Andere soorten inkomsten die op één of andere manier wel aan de muziekindustrie zijn gerelateerd, maar niet direct samenhangen met het gebruik en de exploitatie van muziekrechten, muziekopnamen en/of muziekuitvoeringen worden in dit onderzoek niet tot de muziekexport gerekend.

1. Rechten: auteursrechten (uitvoeringsrechten en mechanische rechten) en naburige rechten en inkomsten van royalties.
2. Opnamen/Goederen: geluidsdragers (fysiek en digitaal), merchandise, bladmuziek.
3. Muziekdiensten: optredens, sponsoring.

Segmenten van waardecreatie in muziekexport

Hieronder worden elk van de drie hoofdsegmenten uit het figuur hierboven nader toegelicht.

Rechten:

Bij rechten en royalties gaat het primair om het openbaar maken en verveelvoudigen van muziekwerken op de buitenlandse markt. De volgende onderdelen zijn te onderscheiden:

- a. Inkomsten uit het buitenland voor Nederlandse componisten, tekstdichters en uitgevers op basis van openbare uitvoeringsrechten. Deze gelden worden door collectieve rechtenorganisaties in het buitenland geïnd en doorgegeven aan BUMA. Zij zorgt voor de uitkering aan de rechthebbenden.
- b. Inkomsten uit het buitenland op basis van mechanische rechten voor Nederlandse componisten, tekstdichters en uitgevers. Deze gelden worden door de zusterorganisaties van Stemra geïncasseerd en aan haar doorgegeven. Stemra zorgt voor de uitkering aan de rechthebbenden.
- c. Inkomsten in verband met naburige rechten voor zover ze betrekking hebben op de openbare uitvoering van werken. Deze gelden komen toe aan personen en instanties die een erkend recht hebben op de uitvoering van een werk: uitvoerende artiesten en producenten. Deze gelden worden geïnd door zusterorganisaties van SENA. Zij zorgt voor de uitkering aan de rechthebbenden.
- d. De gelden die bestemd zijn voor de producenten van opnamen (muziekmaatschappijen) worden geïnd door de exploitant van de opname in het betreffende land en doorgaans direct doorgegeven aan de Nederlandse rechthebbende producent. Daar is geen collectieve organisatie bij betrokken.

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

Het onderdeel rechten is betrouwbaar en nauwkeurig in kaart te brengen door de medewerking met BUMA, Stemra en SENA.

Opnamen:

Door het toenemende belang van elektronische netwerken voor promotie en exploitatie van informatie (over nationale grenzen heen) wordt het steeds moeilijker om de exportwaarde van 'dragerloze opnamen' op de geijkte manieren vast te stellen. Muziek wordt steeds meer digitaal verkocht. De fysieke distributie van muziek wordt minder belangrijk. Daarmee wordt de medewerking van de 'digitale muziekindustrie' belangrijk. Downloads vallen in 2006 nog buiten het onderzoek, maar zijn vanaf 2007 wel meegenomen omdat ze steeds meer een substantiële plaats innemen binnen de waardecreatie. Dragerloze tracks en clips vallen onder het segment *opnamen*. Onder de noemer 'opnamen' valt dus de export van fysieke en digitale goederen die hun waarde ontleen aan de direct en indirecte associatie met Nederlandse muziek of muzikanten te weten:

- a. Geluidsdragers met Nederlandse muziek en dragerloze Nederlandse muziek die wordt geëxporteerd en waarover de rechten in Nederland zijn afgedragen bij de productie.
Inkomsten uit in Nederland geperste en in het buitenland verkochte geluidsdragers met Nederlandse populaire muziek betreft cd's, vinyl, dvd's.
- b. Bladmuziek. Inkomsten uit in Nederland uitgegeven en gedrukte, en in het buitenland verkochte bladmuziek met Nederlandse populaire muziek (dit speelt slechts een kleine rol).
- c. Merchandise. Inkomsten uit verkoop in het buitenland van merchandise van Nederlandse acts.

Verkopen (a) kunnen redelijk nauwkeurig gevolgd worden. Voor (b) en (c) is meer medewerking vereist van het werkveld. We kunnen van een gefundeerde schatting spreken.

Optredens:

- a. Inkomsten op basis van gages en uitkoopsommen die Nederlandse artiesten ontvangen wanneer ze in het buitenland optredens verzorgen. Auteursrechten die hierbij in het geding zijn, worden afgedragen bij de uitvoeringsrechten (openbaarmaking). Geldstromen lopen van de buitenlandse podia en promotors via agenten, boekingskantoren en managers.

De inkomstenstroom onder a) genoemd is een gefundeerde schatting. Om de exacte inkomsten voor optredens te vragen, voelt alsof je naar iemands pincode vraagt. Voor de toekomst kan nog steeds meer medewerking worden gebruikt, al zouden er maar gemiddelde bedragen per jaar voor een optreden worden doorgegeven dan komt het onderzoek nog dichter in de buurt van de waarheid.

Naast optreden is er nog een tweede inkomstenbron die net als optredens als dienst gezien kan worden:

- b. Inkomsten voor Nederlandse artiesten op basis van sponsorgelden uit het buitenland. Deze inkomsten lopen via de sponsors, mogelijk via tussenstappen van bemiddelaars naar het management en de uitvoerende artiesten.

Sponsoring is nagenoeg niet na te gaan. In dit onderzoek is dit daarom buiten beschouwing gelaten.

De verdeling in het onderzoeksresultaat komt daarmee op de segmenten: rechten, opnamen en optredens.

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

3.2 Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek

Deze paragraaf bevat de gefundeerde schatting van de export van Nederlandse populaire muziek voor het peiljaar 2012.

Het gaat om de concentratie op de waarde die in het buitenland gerealiseerd wordt met de Nederlandse muziek (in hoofdzaak Nederlands intellectueel eigendom (IE), evenals opnamen en optredens van Nederlandse artiesten).

De belangrijkste informatiebronnen die hiervoor gebruikt zijn, komen van de organisaties die over deze gegevens beschikken (zie paragraaf 1.6)

De totale toegevoegde waarde (rechten, opnamen en optredens) die in 2012 is gerealiseerd met de export van Nederlandse populaire muziek bedraagt € 130,95 miljoen (tabel 13). Ruim 71 procent daarvan komt voor rekening van de dance-muziek.

Van de Nederlandse muziekexport is ongeveer 13,34 procent afkomstig uit auteursrecht en naburige rechten (€ 17,47 miljoen) dit is procentueel minder maar in geld meer dan in 2011.

Rechten	2012	%	2011	%	2010	%
Buma	10.92	8.34%	10.10	10,09%	9.12	11,20%
Stemra	4.19	3.19%	3.73	3,72%	3.29	4,04%
Sena	<u>2.36</u>	<u>1.02%</u>	<u>1.59</u>	1,59%	<u>1.85</u>	<u>2,27%</u>
Subtotaal	17.47	13.34%	15.42	15,40%	14.26	17,51%
Opnamen	2012		2011		2010	
Dance labels	5.56	4.25%	4.39	4,38%	3.61	4,43%
Majors	1.15	0.88%	0.95	0,95%	1.19	1,46%
Indies	1.99	1.52%	2.15	2,15%	1.96	2,41%
Buit. signings	<u>0.85</u>	<u>0.64%</u>	<u>0.75</u>	<u>0,75%</u>	<u>0.69</u>	<u>0,85%</u>
Subtotaal	9.55	7.29%	8.24	8.23%	7.45	9,15%
Optredens	2012		2011		2010	
Dance/EDM	87.65	66.93%	64.13	64,04%	48.54	59,60%
Overig	<u>16.28</u>	<u>12.43%</u>	<u>12.35</u>	12,33%	11.19	<u>13,74%</u>
Subtotaal	103.93	79.37%	76.48	76,37%	59.73	73,34%
Totaal	2012	100%	2011	100%	2010	100%

plus 31% t.o.v. 2011

plus 23% t.o.v. 2010

optredens +15% t.o.v. 2011 optredens plus 28% t.o.v. 2010

Tabel 13: Exportwaarde van de Nederlandse Populaire Muziek laatste drie jaar (voor vergelijking met eerdere jaren zie tabel 14 tot en met 18)

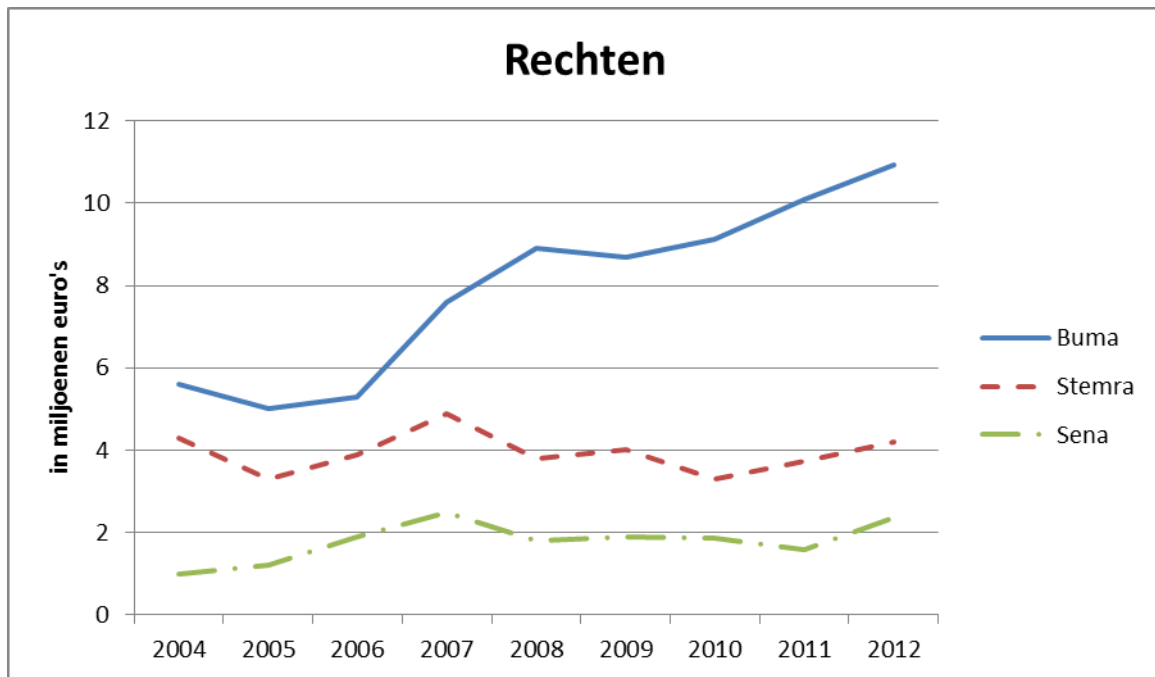
Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

	exportwaarde
2004	31,6
2005	32,5
2006	35,9
2007	43,5
2008	50,2
2009	64,9
2010	81,44
2011	100,14
2012	130,95

Tabel 14: Overzicht exportcijfers over de jaren vanaf de start van het onderzoek

Exportwaarde over de jaren van onderzoek per segment aangegeven in tabel 15, 16, 17:

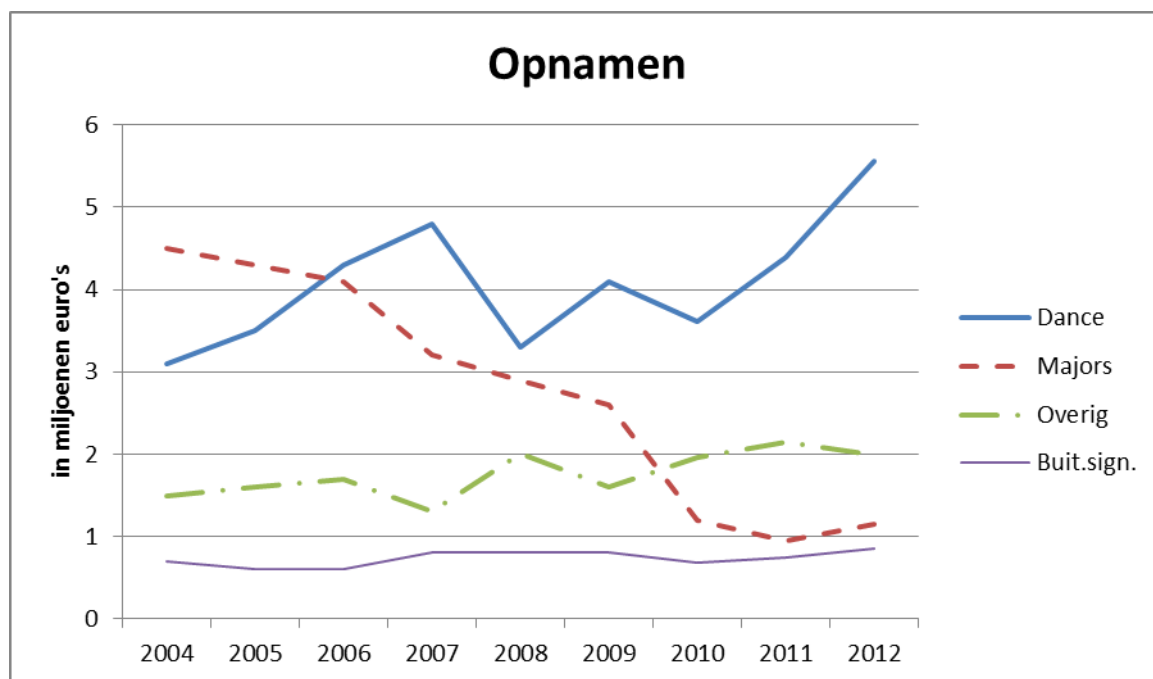
	Buma	Stemra	Sena
2004	5,6	4,3	1
2005	5	3,3	1,2
2006	5,3	3,9	1,9
2007	7,6	4,9	2,5
2008	8,9	3,8	1,8
2009	8,7	4	1,9
2010	9,12	3,29	1,85
2011	10,1	3,73	1,59
2012	10,92	4,19	2,36

Tabel 15: Rechten

Waar BUMA (openbaar uitvoeringsrecht) stijgt laten SENA (naburige rechten; openbare uitvoering) en Stemra (verveelvoudiging; mechanisch reproductierecht) een licht herstel zien.

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

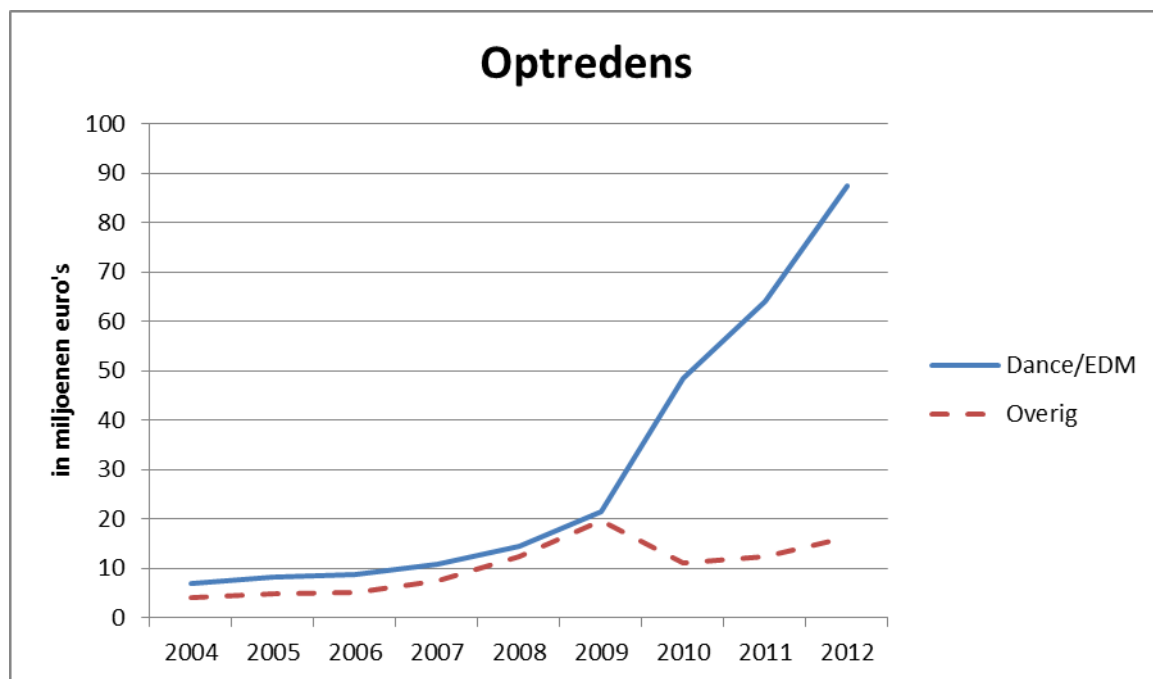
7,29 Procent komt van de exploitatie van opnamen van Nederlandse artiesten in het buitenland (€ 9,55 miljoen) ook dit is procentueel minder maar in geld meer dan in 2011.

	Dance	Majors	Overig	Buit.sign.
2004	3,1	4,5	1,5	0,7
2005	3,5	4,3	1,6	0,6
2006	4,3	4,1	1,7	0,6
2007	4,8	3,2	1,3	0,8
2008	3,3	2,9	2	0,8
2009	4,1	2,6	1,6	0,8
2010	3,61	1,19	1,96	0,69
2011	4,39	0,95	2,15	0,75
2012	5,56	1,15	1,99	0,85

Tabel 16: Opnamen

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

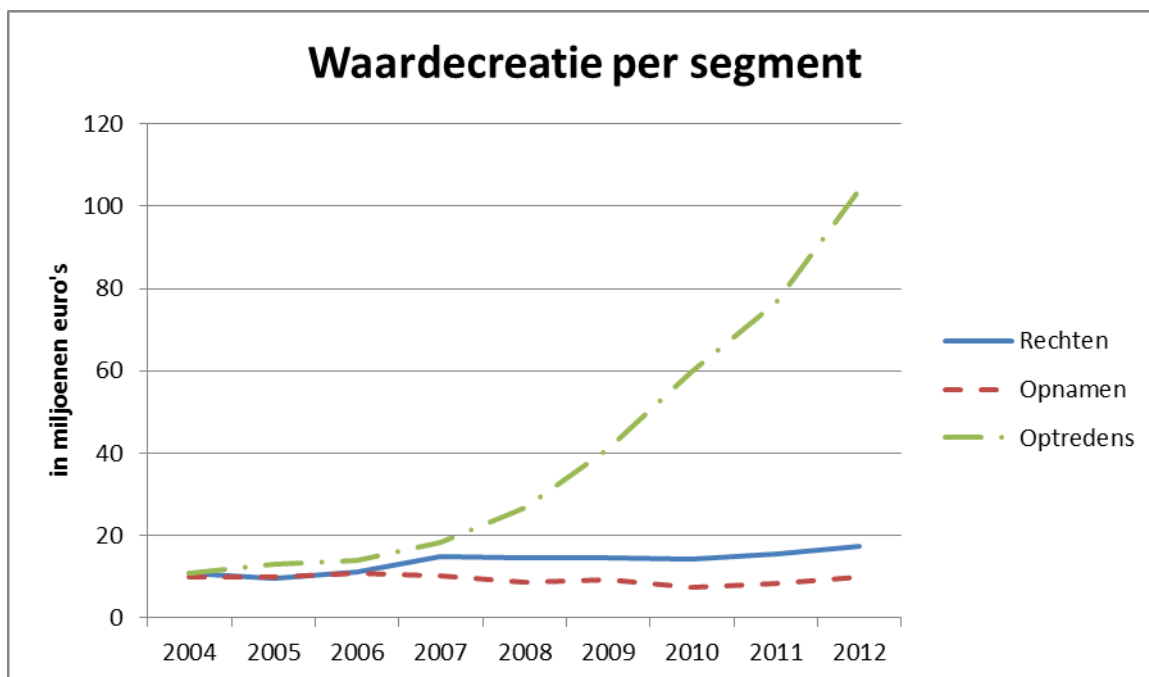

	Dance/EDM	Overig
2004	6,9	4
2005	8,2	4,8
2006	8,9	5,2
2007	10,8	7,6
2008	14,5	12,3
2009	21,4	19,8
2010	48,54	11,19
2011	64,13	12,35
2012	87,56	16,28

Tabel 17: Optredens

Dance en overige optredens zijn na de toenadering van 2009 verder uit elkaar komen te liggen. Ondanks het lichte herstel van de categorie overig.

	Rechten	Opnamen	Optredens
2004	10,9	9,8	10,9
2005	9,5	10	13
2006	11,1	10,7	14,1
2007	15	10,1	18,4
2008	14,6	8,8	26,8
2009	14,6	9,2	41,2
2010	14,26	7,45	59,73
2011	15,42	8,24	76,48
2012	17,47	9,95	103,93

Tabel 18: De drie segmenten van waardecreatie tegen elkaar afgezet

In 2004 was de exportwaarde uit *rechten*, *opnamen* en *optredens* onderling vrijwel gelijk. De uitkomsten van het onderzoek over 2007 vertoont een duidelijke stijging bij de dance-optredens. Daarbij moet wel aangetekend worden dat naast een daadwerkelijke groei van de exportwaarde ook een groei in de beschikbare data heeft plaats gevonden waardoor een extra stijging te zien is (2008, 2009). De stijging bij dance-optredens blijft doorgaan, en is vanaf 2009 explosief, met name door het openbreken van de Noord-Amerikaanse markt. Steeds meer (dance)acts gaan in het buitenland optreden, maar ook wordt er meer opgetreden buiten de dance-scene.

In de onderzochte jaren ontstond een zichtbare verschuiving ten gunste van *optredens*, zoals te verwachten, procentueel ten nadele van *opnamen*. Maar het voordeel voor optredens is vele malen groter dan het nadeel voor opnamen. *Opnamen* en *rechten* vormen in verhouding een klein deel van de exportwaarde, maar *opnamen* op zichzelf blijft rond de 8 a 9 miljoen schommelen en *rechten* stijgt licht.

3.3 Nawoord

Het op jaarlijkse basis onderzoeken van de resultaten van de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek maakt duidelijk dat de investeringen die worden gepleegd door de vele betrokkenen (zoals de overheid, bedrijven als Buma Cultuur, de Nederlandse muziekindustrie, artiesten, management, componisten/tekstschrijvers, producers) uiteindelijk opleveren.

Een stimulans om verder te bouwen aan nog meer en betere resultaten. Succesvolle buitenlandexploitatie kan bijdragen aan een economisch meer gezonde muziekindustrie en voor een bloeiende muziekcultuur. Immers, wanneer de industrie in staat is investeringen te doen in nieuwe producties, mede op basis van buitenlandinkomsten, betekent dat tegelijkertijd meer kansen voor Nederlandse auteurs en uitvoerend muzikanten, een groter aantal releases (fysiek en digitaal) en meer bloei in het live-circuit. Door het buitenlandse succes van artiesten binnen bepaalde genres, zoals bij dance en in beperktere mate bij metal-punk-rock krijgen steeds meer Nederlandse artiesten kans om zich op deze manier te profileren.

Met name club DJ's hebben aangetoond dat er een uitstekend verdienmodel is. Van jongs af aan oefenen met een eigen dj-set. Ervaring opdoen eerst in kleine kring. Het adopteren van de social media, views op de bekende netwerken voor extra exposure. Geld verdienen met optredens vanuit een club en mede door het social media netwerk je populariteit uitbouwen tot ongekennde hoogte. De kleine clubs worden grotere, de grotere clubs worden festivals. Nederland wordt Europa, Europa wordt de wereld. En optredens zijn belangrijker dan albums en singles uitbrengen, maar releases horen er wel bij. De huidige club-dj is de nieuwe rock n roll ster geworden. En dat begint al erg vroeg, veel dj-talenten zijn amper 16 jaar.

De 60's brachten de Britse popinvasie, de 70's brachten de disco, de 80's de rock/metal, de 90's de boybands en de grunge, de 00's de hiphop, en de 10's de electro/house: de club-dj's zijn de nieuwe sterren en veel komen er uit Nederland.

Met het betreden van de buitenlandse markt met optredens (cultureel kapitaal) wordt niet alleen het economisch kapitaal verhoogd, maar tevens het sociale kapitaal (relaties, netwerken, status, levensstijl).

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek 2012

LITERATUUR en andere bronnen

- Boel, J. & Steenkiste, M. van, (2007), *De terugkeer van de Vikingen: hoe Denemarken zijn popmuziek aan de wereld verkocht*. Belgisch artikel over Music Export Denmark (MXD) <http://www.goddeau.com/content/view/4137>.
- Bourdieu, P., (1993) *The field of cultural production*, Columbia University Press, Cambridge, Polity press.
- Buma Cultuur jaarverslag (2012).
- BUMA/Stemra jaarverslag (2012).
- djmag.com/top100djs/ (2012).
- Export Music Sweden (2007) *Export performance of the Swedish music industry 2006*. Export performance of the Swedish music industry is beschikbaar van 2001 tot 2006 <http://www.exms.com/export/Swedish%2520Music%2520export%25202006.pdf>.
- Fictoor, J. & Kroeske, S., (2007). *Basisboek Muziekmanagement*. Amsterdam, Boom Onderwijs.
- Forss, K. en Podolieva, K., (2002). *The export of Swedish Music Industry 2001*. A report from Export Music Sweden. Andante Consultants.
- Hoekman, G.J., (2010) *Over de grens, het internationale succes van Nederlandse popmuziek*, uitgeverij Thomas Rap.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2007) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2005 en 2006* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2008) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2007* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2009) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2008* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2010) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2009* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2011) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2010* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2012) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2011* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Nvpi.nl (2012).
- Pels, D., (1992) *Pierre Bourdieu, Opstellen over smaak, habitus en het veldbegrip*, (Essays on taste, habitus and the field concept), 2^e druk, Amsterdam, Van Gennep.
- Rutten, Paul & Hoogendoorn, Joost (2006). *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2004* (in opdracht van Buma Cultuur). Delft: TNO Informatie- en Communicatietechnologie.
- SENA jaarverslag (2012).
- Sociale media en websites van Nederlandse artiesten en platforms.
- www.bandsintown.com
- www.billboard.biz
- www.facebook.com
- www.forbes.com
- www.last.fm
- www.mixmag.net
- www.rankingz.com
- www.residentadvisor.com
- www.twitter.com
- www.wikipedia.com